

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ฉบับที่ D20 27 มี.ค. 68		วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น สหรัฐฯ-อิหร่าน	คู่ขัดแย้งระหว่าง สหรัฐอเมริกา และ อิหร่าน ที่ต้องจับตา	
ประเด็นสำคัญ	- ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่าง สหรัฐอเมริกา และ อิหร่าน - ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศในปัจจุบัน - ผลกระทบในระดับโลก ภูมิภาคอาเซียน และ ประเทศไทย	

ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิหร่านมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและซับซ้อน เริ่มตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ทางการค้า กับทั้ง สหรัฐฯ เข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคตะวันออกกลาง และ อิหร่าน ในยุคก่อนการปฏิวัติอิสลาม (ก่อนปี 1979) ภายใต้การปกครองของพระเจ้าชาห์โมฮัมหมัด เรซา ปาห์ลาวี ในการพัฒนาเศรษฐกิจและเสริมสร้างกองทัพ เพื่อป้องกันอิหร่านจากการแทรกแซงของสหภาพโซเวียต

ในปี 1979 เกิดการปฏิวัติอิสลามในอิหร่าน ซึ่งนำโดยอายาโตนลาห์โคไมนี โดยขับไล่พระเจ้าชาห์และเปลี่ยนระบอบการปกครองจากระบอบกษัตริย์เป็นสาธารณรัฐอิสลาม การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้สหรัฐฯ มองว่าอิหร่านเป็นภัยคุกคาม และ ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศเริ่มย่ำแย่ลง หนึ่งในเหตุการณ์สำคัญคือ วิกฤตการณ์จับตัวประกันในปี 1979 ที่กลุ่มผู้ประท้วงจับชาวอเมริกัน 52 คนเป็นตัวประกันในสถานทูตสหรัฐฯ ในกรุงเตหะรานเป็นเวลานาน 444 วัน

หลังจากนั้น อิหร่านดำเนินนโยบายต่อต้านอิทธิพลของสหรัฐฯ ในภูมิภาค โดยสนับสนุนกลุ่มติดอาวุธและกลุ่มก่อการร้าย เช่น ฮิซบอลเลาะห์ ในเลบานอน ในช่วงสงครามอิรัก-อิหร่าน (1980-1988) สหรัฐฯ ได้สนับสนุนอิรักเพื่อป้องกันอิหร่านจากการขยายอำนาจ แต่หลังสงคราม อิหร่านกลับมีอิทธิพลมากขึ้นในภูมิภาค

ในช่วงทศวรรษ 1990 และ 2000 สหรัฐฯ มองว่าอิหร่านเป็นภัยคุกคามจากการสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายและพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ จึงเริ่มการคว่ำบาตรอิหร่านทางเศรษฐกิจ รวมถึงการห้ามการค้าอาวุธและเทคโนโลยีที่อาจใช้ในโครงการนิวเคลียร์

ในปี 2015 อิหร่านและมหาอำนาจ (สหรัฐฯ, อังกฤษ, ฝรั่งเศส, รัสเซีย, จีน และเยอรมนี) บรรลุข้อตกลงนิวเคลียร์ร่วม (JCPOA) ซึ่งอิหร่านตกลงจำกัดโครงการนิวเคลียร์ แลกกับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตร แต่ในปี

2018 ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ตัดสินใจถอนตัวจากข้อตกลงนี้และกลับมาทำการคว่ำบาตรอิหร่าน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศตึงเครียดขึ้นอีก

ในปี 2020 สหรัฐฯ สังหารพลเอก Qasem Soleimani ผู้นำทางทหารของอิหร่าน ซึ่งทำให้เกิดการตอบโต้จากอิหร่าน เช่น การโจมตีฐานทัพของสหรัฐฯ ในอิรักและ ทำการก่อการร้ายในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น

ต่อมา ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และ อิหร่านก็ยังคงตึงเครียด แม้ประธานาธิบดีโจ ไบเดน ในช่วงนั้น จะแสดงความตั้งใจที่จะฟื้นฟูข้อตกลงนิวเคลียร์ (JCPOA) แต่การเจรจายังคงมีอุปสรรค โดยเฉพาะในเรื่องการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรและการทบทวนข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน อิหร่านดำเนินโครงการนิวเคลียร์ของตนอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มความเข้มข้นในการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งสร้างความกังวลในระดับนานาชาติ รวมถึงสหรัฐฯ และพันธมิตรในภูมิภาค

ความขัดแย้งระหว่างทั้งสองประเทศยังคงมีทั้งการเจรจาและความตึงเครียดอย่างต่อเนื่อง สหรัฐฯ ยังคงคว่ำบาตรอิหร่านในหลายด้าน และมองว่าอิหร่านเป็นภัยคุกคามในด้านนิวเคลียร์ การสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อการร้าย และการขยายอิทธิพลในตะวันออกกลาง ขณะที่อิหร่านยังคงพยายามหลีกเลี่ยงการคว่ำบาตรและพัฒนาโครงการนิวเคลียร์อย่างต่อเนื่อง ยิ่งกว่านั้น ไม่

นานมานี้ นายมาร์โก รูปีโอ รมว.กต.สหรัฐฯ กล่าวว่า ประธานาธิบดี ทรัมป์ เตรียมจะใช้กำลังทหารจัดการกับอิหร่าน และ ถึงขั้นขู่เปลี่ยนแปลงการปกครอง หากว่าความพยายามทางการทูตในการรื้อฟื้นการเจรจาเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านไม่ประสบความสำเร็จ ขณะที่ผู้นำสูงสุดอิหร่าน ปฏิเสธแนวคิดรื้อฟื้นการเจรจา โดยชี้ว่าข้อเสนอของสหรัฐฯ เป็นความพยายามแสดงอำนาจที่เหนือกว่าและบีบบังคับในสิ่งที่สหรัฐฯ ต้องการ แต่อิหร่านไม่ให้สนใจต่อคำขู่ของ ประธานาธิบดี ทรัมป์

การวิเคราะห์สาเหตุหลัก ของความขัดแย้งของทั้งสองประเทศ ที่อาจเกิดจากหลายปัจจัย ดังนี้

- **การพัฒนาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน** หากอิหร่านดำเนินการเพิ่มความเข้มข้นของยูเรเนียม หรือทำที่ที่ท้าทายข้อตกลงนิวเคลียร์ (JCPOA) อาจทำให้ความตึงเครียดในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น
- **การสนับสนุนกลุ่มก่อการร้าย** อิหร่านยังคงสนับสนุนกลุ่มติดอาวุธในตะวันออกกลางที่มีการปะทะกับพันธมิตรของสหรัฐฯ เช่น อิซบอเลาะห์ และ ฮูตี
- **การคว่ำบาตรและผลกระทบทางเศรษฐกิจ** การคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของอิหร่าน ทำให้เกิดความไม่พอใจของอิหร่าน และเพิ่มความตึงเครียดได้

ผลกระทบ ของความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิหร่านใน บริบทโลก ภูมิภาคอาเซียน และประเทศไทย

1. บริบทโลก

- **เศรษฐกิจโลก:** การคว่ำบาตรที่สหรัฐฯ ใช้กับอิหร่าน รวมถึงการคว่ำบาตรด้านน้ำมัน ส่งผลกระทบต่อตลาดน้ำมันโลก โดยเฉพาะเมื่ออิหร่านซึ่งเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ในตะวันออกกลางไม่สามารถส่งออกน้ำมันได้เต็มที่ ส่งผลให้ราคาน้ำมันผันผวนและอาจมีผลต่อเศรษฐกิจในหลายประเทศ
- **เสถียรภาพทางภูมิรัฐศาสตร์:** ความตึงเครียดในตะวันออกกลางที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างทั้งสองประเทศสามารถส่งผลให้ภูมิภาคนี้มีความไม่มั่นคงมากขึ้น เช่น การสนับสนุนกลุ่มติดอาวุธจากทั้งสองฝ่าย รวมถึงความขัดแย้งในซีเรียและเยเมน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในสังคมโลก
- **ความตึงเครียดในด้านนิวเคลียร์:** การขัดแย้งทำให้โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านเป็นประเด็นที่เป็นกังวลระดับนานาชาติ โดยสหรัฐฯ และพันธมิตรในตะวันตกกังวลว่าอิหร่านอาจพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการแข่งขันทางอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคและขยายผลกระทบไปทั่วโลก

2. บริบทภูมิภาคอาเซียน

- **ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางการค้า:** อาเซียนซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับทั้งสหรัฐฯ และอิหร่านอาจได้รับผลกระทบจากการคว่ำบาตรอิหร่านและการขาดแคลนน้ำมันในตลาดโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าและต้นทุนการผลิตในอาเซียน
- **ผลกระทบต่อความมั่นคง:** ประเทศในอาเซียนบางประเทศ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ต้องเผชิญกับความตึงเครียดในภูมิภาคอาหรับและการกระทบกระเทือนของความขัดแย้งในตะวันออกกลาง ซึ่งอาจนำไปสู่การเสี่ยงในด้านความมั่นคงและการก่อการร้ายข้ามชาติ โดยเฉพาะจากกลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดของอิหร่าน

- **การขยายอิทธิพลของมหาอำนาจ:** สหรัฐฯ อาจพยายามขยายอิทธิพลในภูมิภาคอาเซียน เพื่อรับมือกับการขยายอิทธิพลของจีนในพื้นที่ ขณะเดียวกันอิหร่านอาจใช้ช่องทางการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อเสริมสร้างฐานอิทธิพล โดยเฉพาะในเรื่องของการสนับสนุนแนวคิดทางศาสนาและการช่วยเหลือทางการเงิน

3. บริบทประเทศไทย

- **เศรษฐกิจและการค้า:** ประเทศไทยมีการค้าขายกับทั้งสหรัฐฯ และประเทศในตะวันออกกลาง โดยเฉพาะในด้านการส่งออกสินค้าและการนำเข้าน้ำมัน หากราคาน้ำมันโลกเพิ่มขึ้นจากความตึงเครียดในตะวันออกกลาง จะส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าในไทยและต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาน้ำมัน
- **การเจรจาทางการทูต:** ไทยเป็นประเทศที่รักษาความสัมพันธ์ที่ดีทั้งกับสหรัฐฯ และหลายประเทศในตะวันออกกลาง การขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่านอาจทำให้ไทยต้องใช้ความระมัดระวังในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยเฉพาะในกรณีที่มีการตัดสินใจหรือการร่วมมือในด้านความมั่นคงระหว่างประเทศมหาอำนาจ

● **การสนับสนุนทางศาสนาและวัฒนธรรม:** ไทยเป็นประเทศที่มีประชากรชาวมุสลิมจำนวนมาก การขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่านอาจมีผลกระทบในด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มมุสลิมในประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องของการเห็นต่างทางศาสนาและการเมือง ซึ่งอาจนำไปสู่ความตึงเครียดในสังคม

● **การรักษาความมั่นคงภายใน:** ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่านอาจกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศไทยในแง่ของการก่อการร้ายหรือการเคลื่อนไหวของกลุ่มชาตินิยมที่อาจได้รับแรงบันดาลใจจากเหตุการณ์ในตะวันออกกลาง การระงับและการเตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามจึงมีความสำคัญ

ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่าน มีผลกระทบทั้งในระดับโลก ภูมิภาคอาเซียน และประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และการทูต ประเทศไทยต้องรักษาความสมดุลในการรักษาความสัมพันธ์กับทั้งสองฝ่าย ในขณะเดียวกันต้องพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความตึงเครียดในภูมิภาคตะวันออกกลางและความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ประเทศไทยต้องติดตามความขัดแย้งนี้ อย่างระมัดระวัง และต้องมีการเตรียมพร้อมพร้อมกับประเด็นความขัดแย้งของทั้งสองประเทศดังกล่าว เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของไทยต่อไป

พ.อ. หญิง มนทิรา ยิ้มสมบูรณ์

อจ.ทก.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.youtube.com/watch?v=3VKe6nwVIlk> 'อิหร่าน' ส่งสัญญาณเดือด! พร้อมเปิดศึกกับ 'สหรัฐฯ'
2. <https://www.youtube.com/watch?v=CRomwEmoX5U> จัปตา "สหรัฐฯ" กับ "อิหร่าน" คู่เดือนโหมความขัดแย้งโลก
3. <https://www.principal.th/th/US-IranConflict> US - Iran Conflict
4. <https://www.aljazeera.com/gallery/2022/11/29/iran-us-relations-timeline> ภาพประวัติศาสตร์อันยุ่งยากของความสัมพันธ์อิหร่าน-สหรัฐฯ
5. <https://www.youtube.com/watch?v=3MpidLpxYy0> "อาวูธนิวเคลียร์" ปัจจัยเปลี่ยนเกมศึก "สหรัฐฯ-อิหร่าน" เสี่ยงถึงจุดแตกหัก
6. สรุปรายข่าวประจำวัน จากหน่วยข่าวต่างๆ ห้วงวันที่ ๒๓ มี.ค. ๖๘ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
Office of the National Security Council วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๘

